

ZAŠTITA U SLUČAJU ZEMLJOTRESA

Finansira
Evropska unija

IPA PROGRAM PREGOGRANIČNE SARADNJE
BOSNA I HERCEGOVINA - CRNA GORA

ZAŠTITA U SLUČAJU ZEMLJOTRESA

Zemljotres ili potres je iznenadno i brzo podrhtavanje Zemlje uzrokovano pucanjem stijena u unutrašnjosti Zemlje ili njihovim pomicanjem duž već postojećih pukotina (rasjeda). Zemljotresi se dešavaju vrlo često, ali srećom, najveći broj njih je slabijeg intenziteta i ne izaziva oštećenja. Međutim, ako se snažan potres dogodi u naseljenom području, često nastaju katastrofalne posljedice za stanovništvo uz veliku materijalnu štetu. Cilj ove publikacije je da pokušamo olakšati teške trenutke u životu do kojih može doći već danas. Stoga proučite ova pravila i sa njima upoznajte članove vaše porodice, kako biste znali šta treba uraditi u slučaju zemljotresa. Posebno je važno podučiti djecu kako da se zaštite u ovakvim situacijama.

Crna Gora je trusno područje sa vrlo čestim zemljotresima manjeg i srednjeg intenziteta, a povremeno i sa vrlo jakim, razornim zemljotresima, kakav je bio potres 1979. godine. Na području Crne Gore potencijalni najjači zemljotresi mogu poprimiti odlike katastrofnog dogadaja. Moguće posljedice takvih potresa su rušenja i oštećenja u izgradenoj sredini sa posljedičnim velikim ljudskim i dugoročnim materijalnim gubicima.¹

Šta treba uraditi prije zemljotresa?

- Identifikujte potencijalne opasnosti u svom domu i počnite da ih otklanjate. Treba se zaštiti od teških stvari koje vas mogu povrijediti ako padnu na vas.
- Namještaj, police sa knjigama, velike lustere i slike sa zidova treba postaviti dalje od kreveta ili drugih mjesa gdje ljudi borave ili spavaju.
- Ormari i viseće elemente treba dodatno pričvrstiti za zidove, a teške predmete sa otvorenih polica premjestiti na niže. Vrata i ladice na ormarima, regalima i visećim elementima treba osigurati dodatnim bravicama od samootvaranja.

¹ Vlada Crne Gore, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Strategija za smanjenje rizika od katastrofa, 2017., str. 12

- Slike i drugi predmeti treba da budu okačeni putem zatvorenih kuka da se ne mogu odbiti od zida.
- Televizore i muzičke linije koji se mogu oboriti treba spustiti na niže police i dodatno učvrstiti.
- Nadohvati ruke imajte spremne baterijsku svjetiljku, baterijski radio i komplet prve pomoći. Razmislite o potrebi minimuma trodnevne zalihe hrane i vode za vaše ukućane, sigurno će vam biti potrebna u slučaju zemljotresa, a računajte na to da neće biti struje i vode duži vremenski period. Planirajte namirnice i za vaše kućne ljubimce - oni očekuju vašu pomoć i u dobru i zlu.
- Zapaljive i opasne materije treba smjestiti na sigurno mjesto.
- Izradite vaš plan pripravnosti, zajedno sa članovima domaćinstva, koji sadrži informacije šta svaka osoba treba da uradi prije, tokom i nakon zemljotresa. Ako to sada planirate, bićete spremni nositi se sa posljedicama zemljotresa, požara, nedostatka namirnica i nekih usluga.
- Identifikujte sigurne tačke za sklanjanje u svakoj prostoriji vašeg doma, čvrste stolove i unutrašnje nosive zidove, što dalje od prozora, većih staklenih površina i pregradnih zidova.
- Upoznajte ukućane gdje mogu isključiti plin, struju i vodu, to može biti potrebno tokom i nakon zemljotresa.
- Odlučite kako i gdje će se porodica evakuisati i okupiti ako bude odvojena tokom zemljotresa.
- Provjerite dimnjake, krov, zidove i temelje kuće da li su stabilni. Provjerite i ojačajte velike otvore poput garažnih vrata na prizemlju zgrade/kuće.
- Sprovedite spoljašnju i unutrašnju provjeru hidrantskog sistema za gašenje požara, provjerite stanje ispravnosti električnih i plinskih instalacija i otklonite nedostatke.

Tokom zemljotresa:

Bez obzira na to da li ste kod kuće, na poslu, u školi ili napolju, treba preduzeti odgovarajuće aktivnosti kako biste se zaštitili. Izuzetno je važno da ostanete mirni i prisebni i da ne dozvolite da vas obuzme panika. Takođe, imajte na umu da su neki zemljotresi često praćeni sljedećim, jačim potresima. Ostanite unutra ili napolju u zavisnosti od toga gdje vas je zatekao zemljotres. Prozori, dimnjaci, crijeplji, arhitektonski detalji na fasadama su često prvi djelovi koji se ruše. Sve dok zemljotres traje, izbjegavajte stepenište i liftove.

Ako ste u zatvorenom:

- Zaštitite se, spuštajući se na pod i podvucite se pod čvrsti sto, držite se čvrsto za njegove nogare štiteći glavu i vrat. Ako niste u blizini stola, zauzmite tzv. „fetus položaj“ - spustite se na koljena i što više savijte, rukama zaštitite oči i glavu.
- Držite se dalje od prozora i vanjskih zidova, balkona/terasa, velikog namještaja, aparata i kuhinjskih elemenata, visećih ogledala i stakla, od svega što bi moglo pasti i povrijediti vas.
- Ako ste u krevetu, spustite se na pod, štiteći glavu jastukom.
- Ne koristite lift i ne idite pod stepeništa.
- Kada prestane podrhtavanje tla, oprezno napustite kuću, pokrijte svoje lice i glavu rukama, pazeći šta bi moglo pasti i ugroziti vas.

Ako ste na otvorenom:

- Otvoreni prostori i čiste površine (parkovi, trgovi, parkinzi i sl.) su najsigurnija mjesta, ostanite tamo.
- Držite se podalje od zgrada, zidova, drveća i električnih stubova i kablova, ulične rasvjete i vozila u pokretu.
- Ako ste u vozilu, zaustavite vozilo na čistini ukoliko je to bezbjedno što se tiče saobraćaja i ostanite u vozilu. Izbjegavajte zaustavljanje u blizini zgrada, drveća, nadvožnjaka, električnih stubova, kablova i sl.
- Izbjegavajte mostove, vijadukte i tunele i omogućite prolaz spasičkim ekipama.

Nakon zemljotresa:

- Provjerite postoje li ozljede i oštećenja koje zahtijevaju hitnu intervenciju.
- Ako ste zarobljeni pod ruševinama, nemojte da vas uhvati panika, pokušajte da se smirite, pokrijte usta maramicom ili tkaninom, udarajte u cijevi i zid ili koristite zviždaljku, kako bi vas čuli spasioci.
- Vičite samo ako je to jedina opcija, kako biste spriječili udisanje opasnih količina prašine.
- Ako ste povrijedjeni ili imate povrijedjenih, zaustavite krvarenje direktnim pritiskom na ranu.

- Ne pomjerajte teško povrijedene osobe.
- Ne koristite telefon, izuzev za hitne pozive, kako se telefonske linije ne bi opteretile.
- Ako ste u prilici, provjerite situaciju po pitanju oštećenja, ispravnost instalacija i ugasite početne požare. Za pregled prostorija koristite baterijsku lampu, ne dirajte oborene vodove, pazite na plin i druge zapaljive tečnosti.
- Nemojte ići u razgledanje oštećenog područja, time samo usporavate intervencije spasilačkih ekipa, ostanite daleko od oštećenih područja grada i sela.
- Najsigurnije je ostati na otvorenom dok se sve ne smiri.
- Ako ste u zatvorenom prostoru, procijenite koji je način najpogodniji za izlazak na sigurno.
- Uzmite sa sobom samo najnužnije, vodite računa o potrebama djece i starijih, i ne zaboravite na kućne ljubimce.
- Ako ste u prilici, zatvorite glavne ventile vode i plina i isključite struju. U slučaju da oko vas ima povrijedjenih, svakako pokušajte pomoći, no jedino ako ste potpuno sigurni u to što radite.
- Obavijestite nadležne službe ako znate da oko vas ima ranjenih. Pratite vijesti i uputstva ovih službi i postupajte u skladu sa zvaničnim uputstvima.
- Za pomoć nazovite Operativno-komunikacioni centar 112 ili broj vatrogasaca 123, ne računajući na to da su već drugi javili događaj ili njegove posljedice. Počnite razgovor odmah govoreći polako i razgovijetno, šta se dogodilo, gdje se dogodilo, kada se dogodilo, ima li povrijedjenih i navedite tačnu adresu mjesta nesreće.

Jedinstveni evropski broj za pozive u hitnim
slučajevima/Operativno-komunikacioni centar
Direktorata za zaštitu i spašavanje – **112**

Služba zaštite i spašavanja – **123**

Ovaj vodič je urađen uz finansijsku podršku Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.
Sadržaj vodiča je isključiva odgovornost Fondacije za razvoj sjevera Crne Gore – FORS Montenegro
i ne odražava nužno stavove Evropske unije i Ministarstva javne uprave Crne Gore.